

Lente of toch gewoon winter?

Tekst:
Albert Vliegthart
De Vlinderstichting

Waren we net weer gewend aan koude winters, vallen we weer terug in een warme natte winter. Wat was nou ook al weer normaal? Ik schrijf deze Opmerkelijk in de eerste week van januari en ik hoor de spreeuwen en heggemus zingen. Er staat speenkruid in bloei en het is twaalf graden, kortom: het lijkt wel lente of toch weer winter?

De laatste twee winters waren koud en wit en leken de vlinders goed te doen. Ik vrees nu weer voor de kleine vossen en dagpauwogen die hun energie niet efficiënt kunnen benutten en de vele slachtoffers die gemaakt worden door infecties en schimmels. Er zijn in deze winter al diverse meldingen gedaan van deze soorten. Ook is de atalanta meerdere keren waargenomen. Een enkele keer wordt ook de citroenvlinder aangetroffen. De meeste gevonden vlinders hebben hun overwinteringsplek verlaten of zijn verstoord. Gelukkig weten de mensen hoe ze met deze dieren moeten omgaan en zetten ze hen terug op een veilige plaats in de beschutting. In dit seizoen zoeken vrijwilligers soms met succes naar eitjes van pages. Collega Kim Huskens vond een eitje van de sleedoornpage aan de Randmeren bij Nunspeet. Verdere zoekacties volgen om te bepalen of deze soort hier op meer plaatsen zit. De sleedoornpage is bekend van de oostzijde van Nunspeet en werd niet eerder zo dicht bij de Randmeren gevonden. Meer informatie over sleedoornpages zoeken vindt u elders in deze Vlinders.

Bleke grasworteluil.

Het najaar was nog lang mooi en eindigde nat. Tot in december werden op diverse plaatsen nog bruinrode heidelibellen gezien. Verschillende mensen hebben door het relatief warme weer overwinterende winterjuffers weten te lokaliseren. Misschien zijn deze juffers de rest van de winter ook te volgen. In november hebben De Vlinderstichting en EIS-Nederland de nieuwe Rode Lijst Libellen gepresenteerd. De laatste Rode Lijst dateerde uit 1997 en verschilt behoorlijk van de huidige lijst. De verbeterde waterkwaliteit en aandacht voor natuurontwikkeling en -beheer hebben veel soorten goed gedaan. Nu hebben 35% van de Nederlandse libellen nog de status ernstig bedreigd tot gevoelig. Met de speerwaterjuffer gaat het slecht en is daarmee nog steeds onze grootste zorg.

Ook de nachtvlinders zijn een beetje van slag. Zo werden laat in de herfst al enkele voorjaarsoorten of nog zomersoorten waargenomen. Op 3 oktober 2011 vond Bob van de Dijk tot zijn grote verbazing een nunvlinder (*Orthosia gothica*) op de verlichte ramen van de kerk in Enumatil (Groningen) en op 17 oktober 2011 namen Karel Rijdsijk en Peter Rooij een bleke grasworteluil (*Apamea lithoxylaea*) waar op smeer. Helen Karssing fotografeerde op 30 oktober 2011 een kleine voorjaarsspanner (*Agriopis leucophaearia*). Deze soort vliegt normaal gesproken van begin januari tot half april; een heel enkele keer wordt er een gezien in december. Ondanks de oproep om op de vetbollen te letten, kwam er slechts een waarneming van twee zwartvlekwinteruilen binnen van Piet van Nieuwenhoven. Hij trof ze op 22 december aan. Eerdere meldingen hebben we niet ontvangen, maar misschien komt dat omdat er nog genoeg voedsel was, want vogels bijvoeren was niet nodig tot eind december.

Afgelopen jaar ontvingen we enkele foto's van afwijkende vlinders. Zeer lichte vormen van kleine vuurvlinder en atalanta werden waargenomen (onder andere door de heer Wiegman). Deze lichte vormen worden bij meer soorten gezien. Patronen die afwijken zijn zeldzamer; meestal zijn de vlekken die een afwijkend formaat of bijzondere vorm hebben. In 2012 zal er een artikel in Vlinders komen waarin veel afwijkende vlinders staan. Er zijn al foto's binnengekomen van afwijkende distelvlinders, kleine vossen en koevinkjes. Mocht u dit jaar een bijzondere afwijkende vlinder tegenkomen in het veld, dan kunt u de foto opsturen naar De Vlinderstichting en wellicht wordt deze bij het artikel geplaatst.